

„УЧИЛИЩЕ“ излиза два пъти на месѣца, съ една притурка. Годишната цѣна, прѣдплащана, е гр. 25, а безъ притурката едно сребарно меджидие. За друга царщина, отъжнѣ нашенско, фр. 8, или двѣ рубли. Писма, дописки и спомоществованията са испращатъ право до уредничеството, или до книжарницата на Г-да Хр. Г. Дановъ и С-ѣе въ Русчукъ и въ Гюргево до Г-на Никола Драгановъ въ ромѣнската гимназия.

Издателъ - Стопанъ Р. И. Блѣсковъ.

ЗА БЪЛГАРСКОТО ПРАВОПИСАНИЕ.

Въ послѣднѣното време между нашите учени мѣже сѣ захванале да происхождатъ препирни и разсѣждения за правописанието, и сѣки отъ тѣхъ са старае да наложи своето мнѣние и да убѣди читающиятъ свѣтъ, че само неговите понятия за тоя предметъ сѣ вѣрни и непогрѣшими. Разбира се, че тие препирни и тие разногласия ще бѣдатъ полезни за нашата книжевностъ, която и до днешниятъ день пѣтува безъ цѣль и безъ сѣзнаніе и която е до толкова непонятна и до толкова безграмотна, щото е въ сѣстояніе да насмѣши даже и самите свои сѣздатели. Единъ отъ най-главните полководци противъ досегашното правописание, противъ днешната безграмотностъ и противъ триесегодишната болѣстъ на нашата книжевностъ е. г. Маринъ Дриновъ, който въ послѣднѣното време е изказалъ въ „Периодическото Списание“ доволно дѣлани мисли за бѣлгарското правописание и който е успѣлъ вече да добие свои ученици. Така, напримѣръ, г. Дриновъ говори, че буквите *ѣ* и *ѣ* са употрѣбляватъ напразно, защото тѣхниятъ звукъ одавна вече е изчѣзналъ изъ бѣлгарскиятъ езикъ. Това е вѣрно. Ние така сѣщо мислиме, че е голѣма глупостъ да употрѣбляваме въ езикътъ си такива звукове, които одавна вече сѣ изгубиле за бѣлгарете своятъ смисалъ и които са употрѣбляватъ само за шарени или

за затруднението на учениците и на писателите. Втората правописателна форма, която е така сѣщо смѣшна, безполезна, даже и вредителна за бѣлгарското развитие, сѣ юсове (ѣ и ѣ) и еровете (ѣ и ѣ) които са пишатъ въ срѣдата на думите. Г. Дриновъ, който са е рѣшилъ да бѣде простъ и понятенъ на народътъ, е изхвърлилъ тѣжкиятъ еръ (ѣ) и оставилъ е само лебѣлиятъ еръ (ѣ) и юсѣтъ (ѣ). А защо сѣ оставени тие два звука, когато бѣлгарскиятъ езикъ има потрѣбностъ само отъ единътъ, т. е. отъ юсѣтъ? Ние казваме юсѣтъ, защото буквата *ѣ* е полугласна отъ намѣвѣка. И така, ние сме тѣвѣрдо увѣрени, че даже и г. Дриновъ види своята погрѣшка. но филологията и филолозите сѣ чудни сѣздания. Истина е, че послѣ буквите *л* и *р* *ж*-то са произнася малко по-мекко, но слѣдъ тие двѣ сѣгласни са произнасятъ по-мекко и сичките други гласни букви, слѣдователно тука играе рола не *ж*-то, а *л*-то и *р*-то. Но ние жѣлаеме да бѣдеме кратки. Ние мислиме, че ако имаме намѣрѣние да достигнеме до оная цѣль, която ни проповѣда самъ г. Дриновъ, то трѣба да бѣдеме още по-прости и още по-естественни. Кажете ни, молиме ви са, можеме ли ние да подвѣдеме подъ граматическо правило дѣ да са пише *ж* и дѣ *ѣ*? Ако сме сарѣшили послѣ буквите *л* и *р* да пишеме *ѣ*, то ние трѣба да са придѣржаме за старобѣлгарскиятъ езикъ и да пишеме *рѣжа*, *лѣжѣ* и пр.; но въ това сѣщо време новото правило

изисква да пишем *българинъ, князъ, зънецъ* и пр. А какво видиме у г-на Дринова? — Нови затруднения и нови безцѣлни и ненужни правила. За да са изучи българинътъ да чете и да пише правилно български, той е длъженъ по-напредъ отъ сичко да са научи руски или славянски, въ противенъ случай българското прописване ще да остане за него темна вода въ облацѣхъ. И така, по нашето крайно мнѣние ние сме длъжни да приѣмемъ едното, т. е. или ж-то или з-тъ, въ противенъ случай нашата граматика още дълго време ще да служи за безсмислица и за препятствие на българското развитие и образование. Намъ ни е желателно да знаеме защо г. Дриновъ пише *сѣмъ, нѣкъкъвъ* и *нѣкъде*? Ако ж-то са смѣтчава и послѣ съгласната буква *к* и *е*, то би трѣбало да са смѣтчава и въ думата *нѣкъде*, *къде* и пр. Или ние желаеме да подражаваме и на старобългарскиятъ езикъ и на съвременното произношение? Кокто щете, а намъ са чини, че и г. Дриновъ не може да ни обясни, защо ни сѣ потрѣбни въ срѣдата на думите и двѣте букви, т. е. и ж-то, и з-тъ. (Гл. Пер. спис. к. IX и X, стр. 80). Г. Дриновъ ни съвѣткова още да изхвърлиме изъ езикътъ си буквата *щ*. А защо? Това остана и за насъ, и за г-на Дринова нерѣшенъ въпросъ. Г. Дриновъ говори само, че „сложната съгласна буква *щ* трѣбва да са изхвърли и да са замѣни съ *шт*“, — и нищо повече. Изъ сичко са види, че г. Дриновъ са е рѣшилъ да изхвърли тая буква само за това, защото русите я произнасятъ като *ш*. Друго яче ние не можеме да си обяснимъ причината, която е накарала г-на Дринова да са въоружи противъ тая невинна буква. За буквата *ѣ* г. Дриновъ говори така: „ѣ да не замѣнуваме (да не замѣняваме) съ *і*. Макаръ това замѣнуване (замѣняване) и да е право, но защото *ѣ* се е вече добръ загнѣздила въ азбукето ни и влѣзло е въ общо употрѣбление, то е по-добръ да не го кѣтнемъ.“ И тие фрази сѣ филологическо изслѣдование! Разбира са, че ако г. Дриновъ ни съвѣ-

това да оставиме *ѣ* въ нашата азбука именно за това, защото тая буква са е *загнѣздила* въ нея, то и ние имаме желание да съхранимъ буквите *щ*, *ы*, *і*, *іе*, и *іж*, защото и тие сѣ са търкаляле изъ българската книжевность въ продължението на цѣло хилядолѣтие. Нели е работата за хатаръ? За буквата *Ѣ* г. Дриновъ говори слѣдующето: „Ѣ такожде (така-сѣщо) ни е потрѣбно, но потрѣбно ни е не за оне думи, които въ старобългарскиятъ езикъ сѣ се (са) писали съ *Ѣ*, а за тие, които въ сегашниятъ ни езикъ нѣкъде се изговарятъ съ *я* (,) а нѣкъде съ *е*. Кои сѣ тѣзи думи и колко сѣ? Това е други единъ въпросъ, който не влиза въ въпросътъ за българското азбукѣ“ (?). Но държи ли са самъ г. Дриновъ за това правило? Изъ сичко са види, че тоя ученъ мъжъ са е рѣшилъ да пише *Ѣ* само въ такавъ случай, когато тая буква са произнася и като *е* и като *я*. Добре! Така, напримѣръ, той пише *вѣра*, мѣсто, *белѣжка*, *вѣстникъ*, *редове*, *гледамъ*, *речъ* и пр., а ние знаеме, че тие нѣколко думи са произнасятъ: *вѣра* и *вѣра*, мѣсто и място, *бѣлѣшка*, *бѣлѣшка* и *бѣлѣшка*, *вѣстникъ* и *никога вѣстникъ*, *рѣчъ* и *рѣкалъ* му. Кажете ни, защо думата *вѣстникъ* да са пише съ *Ѣ*, а думата *рѣдъ* съ *е*? Ние твърде добре знаеме, че по много мѣста изъ България говорятъ *нарядъ*, *урядъ*, *гядай* го, *изракалъ* и пр. Съществува и такава мѣстно нарѣчие, което употрѣблява *я*-то и дѣто трѣба и дѣто не трѣба. Така, напримѣръ, въ южна Тракия говорятъ *ляло* намѣсто *лелѣо*, *тяля* намѣсто *тѣле* или *теле*, *рябро* намѣсто *рѣбро* или *ребро* и пр. Ние сме съгласни съ г-на Дринова, че буквата *Ѣ* трѣба да са употрѣблява само тамъ, дѣто тя са изговаря и като *я* и като *е*; но какво ще да правиме, кажете ни, съ оне нарѣчия, които намѣсто *е* произнасятъ *и*, т. е. какво ще да правиме съ *колоферци*, съ *кисурци* и съ населението почти на сичка сѣверна България, които произнасятъ *мисо* намѣсто *месо* или *мѣсо*, *сино* намѣсто *сяно* или *сѣно*, *маико* намѣсто *мѣко*, *ричи* му намѣсто *рѣчи* му

и др. т.? Тука сме длъжни да кажеме и това, че сѣки честенъ писателъ е обязанъ да опростява българското правописание колкото са може повече и да са старае да бѣде понятенъ не само на панигюрци и коприщенци, но и на македонските българе, които сѣ много по-многочислени отъ насъ и които иматъ право да искатъ отъ нашите учени по-голѣмо внимание. Ние би желали да знаеме още и това, защо г. Дриновъ употребява тѣжкиятъ ъ преди е-то въ нѣкои съществителни имена, като напримѣръ въ думите слѣдованье, удованье, отрѣбванье и пр.? Ние мислиме, че ако българете сѣ били принудени да зематъ назаемъ тие думи изъ славянскиятъ езикъ, то тие нѣматъ право да ги прекрояватъ и да даватъ на ъ-тъ такова значение, което той нѣма у насъ. Но за това дѣло ние мислиме да поговориме други пѣтъ по-пространно, а сега сме длъжни да явиме на нашите читатели, че са рѣшаваме да измѣниме правописанието и въ нашиятъ вѣстникъ и да му дадеме по-лесна форма. Увѣрени сме, че читающиятъ свѣтъ ще да одобри нашето намѣрение.

СТИХОТВОРЕНИЕ.

БЪДИ СВОЙ!

(Преводъ).

Ей, бѣди свой! Та сътворенъ си
ти цѣлъ,
Въвъ грѣди имашъ, брате, сърце
цѣло;
Не клони съ душа, а глѣдай да
си смѣлъ,
Гор' камъ небето дигни своето
чело!
Макаръ да дойдатъ неволи и мѣки,
Макаръ отъ чело да тече потѣтъ
твой,
Сбери си намѣтъ, упри здрави рѣки
И бѣди свой.
Ей, бѣди свой! Знай, твоята гла-
ва млада
Лѣти въвъ мисли чакъ до небето
горъ,

Като сивъ соколъ, който високо
влада;
Но свѣтъ е свѣтъ, и хората сѣ хора!
Много та гонатъ отъ главница
мека
Въ себѣлюбивъ та зовѣщи свѣт-
ски бой;
Но какво ѣ да та, брате, въ жи-
вотѣтъ чѣка,
Ти бѣди свой!
Ей, бѣди свой! Този свѣтъ не е
пѣкалъ,
Нит' пропасть не е; работи съ
тѣрнъ и съ цвѣтъ;
Нит' лево, нито дѣсно да не си са
мѣналъ,
Но върви равно до дѣто можешъ
по свѣтъ!
Стѣпѣй ти здраво, крепостно и
живо,
Сѣдбина до дѣ ти не рѣче: „хей
стой!“
Правото право, кривото държѣ
криво,
И бѣди свой!
Ей, бѣди свой! Та отъ Божи си
ти родъ,
А пакъ Богъ мрази лѣжа и изварка;
Умѣтъ ти сѣкога добаръ некъ ра-
жда плодъ,
Сърце горѣщо, душа да т' е жарка;
Сърце ти и умъ праведни некъ
бѣдатъ,
Тѣй само ще си ти човѣкъ, бра-
те мой!
Добрите и злите хора нека сѣдатъ:
„Да, той е свой!“
Ей, бѣди свой! човѣкъ, съ човѣшко
зване,
Па дигни чело като сѣмце чисто:
Плашливецъ само на злѣтъ са
кланя;
Рѣчта ти и мисаль некъ сѣ сѣ-
кога исто.
Сѣйното злато като бога счита
Само съ духъ робски и подли хор-
ски рой;
Ти, и „душата струва л' злато,“
питаи,
Па бѣди свой!
Да, бѣди свой! А кат' настане
време

Да пойдешъ тамъ гдѣ звѣздите
свѣтлѣять,
Човѣкъ кат' трѣба д' остави свой-
то бремя,
И ти г' остави, очи ти да н' жалѣ-
лѣять:
Твоего сѣрце ще ти каже гласъ
милъ:
Ей мирно, братко, на смъртъта си
устой!
Ти на земята човѣкъ честенъ си
билъ,
Па билъ си свой!

С. В.

ЗАГРЕВЪ 1874.

Г Л А В Ч О.

III.

— Ако не щешъ да слушалъ ба-
щините си сѣвѣти, то сѣдни и работи,
каза единъ день Главчовъ баща и да-
де на синѣтъ си напърстекъ, игла и
вѣдица. Главчо сви краката си и сѣ-
дна да шие терлици и калцуне. Но и
тая негова работа са не продължа дъл-
го време. Неговиятъ нѣжни родителъ
му не даваше мира ни дене, ни поще.
Каквото и да направи, каквото и да
ушие, каквото и да каже, — се не е
добро, се не е право, се не е на сво-
ето мѣсто. — „Ти хабишъ хлѣбѣтъ ми
сѣвѣсмъ напразно; ти не си за нищо
и за никакво; ти никога нѣма да ста-
нешъ човѣкъ,“ са чуеше отъ утреньта
до вечерята, и желѣзниятъ лакатъ па-
даше на Главчовата глава. Ако азъ да
би билъ на Главчовото мѣсто, то би
сѣблѣкалъ даже и родителската си риза
предъ прагѣтъ на свѣщенното огнище
и побѣгналъ би отвѣдъ свѣтътъ. А
Главчо? — Главчо търпѣше, въздиша-
ше, глѣдаше невинно около себѣ си и
работеше съ се сѣрце и съ особена
любовъ камъ захванатото дѣло. Трѣба
да ви кажа и това, че Главчовъ баща
държеше въ къщата си около десетъ
души калфи и чираци, които шѣха
отъ утреньта до вечерята. Между тѣхъ
са намираха и добри хора, които жа-

лъска невинното момче и които му по-
магаха да удовлетвори трѣбованията
на баща си. Единъ день тие ушили
една аба и показале я на баща му.
Кой е ушилъ тая аба? — попиталъ той.
— „Вашъ Иванъ,“ отговориле калфите.
— „Тоя галманъ никога нѣма да са на-
учи да шие.“ И захваналъ... Това не
е добре ушито, онова не е добре на-
правено, огърлето е сбъркано, гайта-
нѣтъ не е поржбенъ както трѣба и други
такива. Главча въ онова време нѣмало.
Когато са вѣрналъ дома си, то баща му
го посрѣшналъ съ тие думи: „Ти, мой
синко, не си за никаква работа. Кажи
ми, на какво прилича твоята аба? И
малките дѣца би я ушили по добре.“
Бащата говори и държи абата въ рѣ-
цете си; а Главчо стои, глѣда и не
знае какво да каже. — „Що мѣлчишъ,
като негѣдѣжосанъ пукалъ? извикалъ
бащата. — „Тая аба не е моя, отгово-
рилъ Главчо. — Азъ не мога още да
шия така хубаво.“ — „Какъ не е твоя?
А чия е?“ Калфите са изпозлашили и
захванале да мигатъ Главчу и съ че-
тирите си очи, но той нищо не виждалъ,
нищо не слушалъ... „Тая аба е уши-
ена отъ калфите,“ казалъ той и изъ
очите му потѣкле цѣлъ порой горчиви
сълзи. Лакатѣтъ захваналъ изново да
са маха по въздухѣтъ. Това неспра-
ведливо отношение на бащата камъ си-
нѣтъ накарало сичките калфи и чира-
ци да оставатъ работата и да яватъ
на своятъ господаринъ, че не желя-
тъ вече да работатъ въ къщата му и
че не имъ е милъ неговиятъ хлѣбъ.
„По-добре е да сѣдиме гладни и да хо-
диме голи и боси, нежелѣ да глѣдаме
на криви работи,“ казалъ най главни-
ятъ калфа. Тие думи накарале киръ
Пана да са поразмисли и да дойде въ
себѣ си. Слѣдъ нѣколко минути той са
обърпалъ камъ работниците си съ слѣ-
дующите думи: „Азъ сѣмъ баща...
Разбирате ли? Азъ сѣмъ му баща. Сѣ-
ки баща желяе добро на дѣтето си.
Ако го не бия, ако го не сѣда и ако
му са не карамъ, то той ще да са раз-
гали и ще да заприлича на Стоени-
чиниятъ храненикъ. Безъ тояга са не

може.“ — „Съ тояга са учатъ конете и воловете, а Иванъ е човѣкъ, казалъ калфата. — Уминиятъ и справедлиятъ сжвѣтъ ще да му пренесе хилядо пѣти по-голѣма полза, нежели хиляди тоѣги.“ Пано слушалъ сжвѣтите на своятъ калфа, мѣлчалъ и размишлялъ. Слѣдъ нѣколко минути той станалъ малко по-мекъ и посжвѣтовалъ работниците да си глѣдатъ работата и да са не мѣшатъ въ неговите домашни дѣла; но въ това сжщо време той имѣ далъ яносказателно да знаятъ, че сичко има свое време и че тоягата са у потрѣблява до извѣстенъ периодъ. Това разсжждане накарало калфите да са върнатъ на мѣстата си, да зематъ напърстеците си и да захванатъ изново да работатъ. Въ това сжщо време киръ Пано мислилъ така: „Българските глави сж дебѣли. . . Ако оставатъ работата си, то загубите ми ще да бѣдатъ голѣми. Ето до какви времена сме доживѣле. И дѣцата си не смѣешъ да побиешъ! Безъ бой са не може. Ако сж биле мене, то и азъ трѣба да бия. „Жената са учи съ суровица, а дѣтето съ тояга,“ говорятъ старите хора.“

ЗА ДОМАШНИТЕ ЖИВОТНИ.

(Продължение отъ 13 брой).

Въ Индия собственно има два вида животни, безъ които човѣкъ не би можѣлъ нито да пѣтува, нито да са занимава съ земледѣние; единътъ е нѣжната, послушната и гжриѣливата камила, а другиятъ—лѣнивиятъ, злиятъ, но безмѣрно силниятъ биволъ. Камилата живѣе и въ Арабия, но дивы камили са не срѣщатъ вече ниде. Камилата е корабъ въ пустинята; само съ нея може да са пѣтува по горѣщите и сухите азиатски и африкански години. Нейното мѣсо са ѣде, млѣкото ѣ са пие, а за африканските и за азиатските полынци тя напѣлно заѣма мѣстото на нашия рогатъ добитакъ и на нашия конь. Отъ тщателното глѣданне това превжсходно животно са е обогородило до изумителна степенъ. Най-много са развжждатъ два вида камили: товарната камила съ

двѣте гжрбици и малко по-малкиятъ дромедаръ.

Товарната камила носи отъ 350 и до 400 оки, като турнемъ въ това число и ѣздачѣтъ, и преминува сѣки день отъ 15 до 18 часа пѣтъ. Тя може да гладува и да не пие вода отъ 8 до 10 деня. И така, камилата е въ сжстояние да премине 150 часа пѣтъ безъ храна и безъ пиене, а това, въ повечето случаи, да же и въ африканска Сахара не е никакъ нужно, защото и тамъ на разстояние отъ 50 до 100 мили са срѣщатъ извори и оази, а особенно по голѣмиятъ керванджиски пѣтъ.

Дромедарѣтъ или едногжрбата камила, съ товаръ и съ ѣдачъ на гжрбѣтъ си, преминува 40 мили на день, и приминува това пространство пѣтъ пѣти по-скоро, нежели както то обикновенно са преминува. Ўздачѣтъ не трѣба да прави друго нищо, освѣнъ да пусне юларѣтъ ѣ и отъ часъ на часъ да ѣ посвирва съ своята малка свирка нѣкоя весела пѣсница. Въ равнините, дѣто нѣма никакъвъ пѣтъ, дромедарѣтъ, безъ да сжрка, занаса своятъ господаринъ въ обитаемиятъ оазъ. А въ случай на опасностъ той съ продължителна бжрзина избѣгва отъ прислѣдующиятъ го левъ и далечъ оставя подире си даже и най-бжрзиятъ арабски конь.

Сжвсѣмъ крайна противоположностъ на това превжсходно животно представлява индийскиятъ биволъ. Него лонатъ въ гората дорде е още малакъ, послѣ прекарватъ презъ носѣтъ на това упорито животно една халка, за да могатъ въ случай на нужда да го укротятъ. А тая нужда са срѣща твжрде чѣсто, защото биволѣтъ лесно става като бѣсенъ и чѣсто тура въ опасностъ животѣтъ на своятъ господаринъ. Но, най-послѣ, той привиква съ оногова, който му дава храна и съ неговото семейство до толкова, щото стопанинѣтъ му безъ никакъвъ страхъ може да са качва на него, даже да лѣжи подъ краката му, да сѣди и да спи. Биволѣтъ върши сичките оние работи, които върши у насъ нашия волъ, но съ тая само разлика, че той работи за чегирѣ вола и че не иска отъ господаринѣтъ си друго нищо, освѣнъ една кривача соль. Когато го изирѣгнатъ изъ плугѣтъ, той отива въ гората да си гжрси храна, не бои са отъ левѣтъ и отъ тиг-

рътъ, даже храбро напада на тѣхъ, хвърля ги на въздухътъ, бие ги и ги тѣпче съ краката си. Ноще той пазѣ колибата на своиятъ господаринъ; но затова той е страшенъ за сичките други хора, а особено за европейците. По тая причина въ Индия сѣмъ направени особени пѣтища за биволските кервани, и ако нѣкой случайно са срѣшне съ биволъ въ главния пѣтъ, или въ нѣкой пѣтека, или въ общо дѣто и да е, то той тутакси трѣба колкото е възможно по-скоро да свърне отъ пѣтътъ. Карбовѣтъ (така наричатъ индийците биволѣтъ) захваща да обгрща плахо своите свирѣпи очи, а това е знакъ, че човѣкъ трѣба да са предпазва.

Третиято и твърде полезното домашно животно въ Индия е слонѣтъ (филѣтъ), който е най-силенъ и най-уменъ отъ сичките други животни. Но и въ Индия това домашно животно са срѣща само у богатите и у златните хора. Добре изучениятъ слонъ струва на мѣстото отъ 60 до 70 хилѣди гроша. Даже въ Индия слонѣтъ са срѣща толкова чѣсто, колкото чѣсто са срѣща у насъ добаръ арапски конь. За това за слонѣтъ ние не можеме да кажемъ напълно, че той е въ Индия като домашно животно. Спорѣдъ официалните изчисления въ областта Калкута, заедно съ столицата, въ 1856—1857 година е имало само 148 слона, а въ Лукнова (за това, че тамъ постоянно живѣятъ богатите индийци, а така сѣщо и за това, че отъ тука сѣмъ близо горите, въ които са ловатъ дивите слонове) сѣмъ биле пѣщо до 500. А по сичката ингелизска Индия е имало тогава не повече отъ 2000 питомни слона. Отъ чѣстото ловене тие оставатъ се по-малко и по-малко и изчезватъ още и за това, че като станатъ питомни, тие са не плодотъ вече.

Опитомениятъ слонъ има свой водачъ или корнакъ, който е длъженъ да го направи вротакъ и да го изучи; слонѣтъ са покорява само нему. Той извършва съ драга воля сичко, на които го накара корнакътъ и прави сичко, което разбира, твърде акуратно. Питомните слонове въ Индия са употребяватъ чѣсто за работа на корабостроителниците, за прекарвание тѣжки машини, лостове и др. т.

Такавъ единъ слонъ сѣществува въ Мадрасъ и нѣколко години вече носи изъ работническата стая дѣски, дърви, лостове и др. т. на корабостроителницата. Освѣнъ то-

ва, той иѣма никакъвъ водачъ. Когато го натоваратъ, то му кажатъ номерѣтъ на мѣстото, дѣто трѣба да занесе товарѣтъ, и той никога не сбърква. Тоя слонъ е придобилъ голѣма извѣстность и ни единъ чужестранецъ, който е бивалъ въ Мадрасъ, не е пропушалъ случай да види тоя слонъ, ако само времето му е позволявало. Слонѣтъ при първиятъ звънецъ дохожда на своето мѣсто, остава са да го натоваратъ и работи до тогава; дордето работатъ сичките работници. Той, спорѣдъ както са види, разбира сичко, щото му говорятъ и не позволява никому да му са присмива или да са отнася съ него неприлично, за което сѣкога предупреждаватъ чужестранецѣтъ. Той работи толкова, колкото могатъ да изработатъ 20 чифта волове. Той влечи предмѣти тѣжки отъ 5 до 6 хилѣди оки или искусно тѣркаля дървета въ стружната или на корабостроителницата. Той самъ туря кѣдѣли на машината за предене, глѣда иѣма ли нѣкакви препятствия, слѣди за направлението съ изумително вѣрно око и вика на помощъ, ако не може нѣщо самъ да направи. По вечера той отива да са кѣпи, а въ празникъ придружава работниците до крѣчмата, глѣда какъ тие са веселатъ, разхожда са ийде на близо и разглѣжда хората, безъ да обиди нѣкого. Работниците го наричатъ „мистрисъ Реззи“ и са обхождатъ съ него просто като съ другаринъ. Случавало са е, че той е зематъ пнените работници, заносятъ ги е тѣ ахъртъ си и турятъ ги е тамъ на сѣното.

Че слоновете преди време сѣмъ са употребяле и за военни дѣйствия — то е вече извѣстно. И до сега въ сѣки единъ ингелизски (?) отрядъ (табуръ) има по нѣколко слона, които са употребяватъ за пренасяние тѣжките товари, и особено при преминуванието дѣлбоките и бързите рѣки. Тие преносятъ топовете, помагатъ на конете да преплуватъ рѣките и т. н. Преди малко време разказвахъ за такавъ единъ слонъ, който въ настоящата война (войната на ингелизите съ сипаите) е принадлежалъ на единъ ингелизски отрядъ; въ времето на боятъ той безъ никакъвъ страхъ влязалъ въ срѣдъ огнѣтъ, сбѣбралъ ранените и даже ги отнималъ отъ рѣцете на сипаите.

Въобще за слоновете, като за твърде умни животни, има безчисленно множество анекдоти.

(Изъ „Космосъ.“)

ПРИКАСКИ.

II.

Болната майка.

Душко и Зорица бѣхъ братъ и сестра. Душко бѣше на 10 години, а Зорица на 8.

Тѣзи двѣ малки дѣчица са обичаха твърде много, таѣ сѣщо обичаха и бѣдната си майка, която бѣше примѣръ отъ свѣтските добрини. Единъ день майка имъ са поразболѣ и болѣдува доста време.

Тя помоли милите си рожби, да я туратъ на мѣгката постѣлка, която бѣше приготвена нарочно за нея. Душко и Зорица са сговориха да глѣдатъ болната си майка съ сѣ сѣрце. Душко са потруди да ѝ донесе малко разхладително питие, което бѣше испросилъ съ много молба отъ единъ лѣкаръ, и тя го испи съ голѣма приятностъ; а пакъ Зорица внимаваше да ѝ не праватъ никакво безпокойствие. — „Слушай! рече Зорица на Душка. — Майка ни е много болна; но имаме надѣжда на Бога, който е покровителъ на болните, на бѣдните и пр.; той ще може да ѝ помогне. — „Хайде, извикаха дѣчките въ единъ гласъ, да идемъ въ стаята си, да паднемъ прѣдъ Бога и да го помолимъ съ сѣсѣ да подкрѣпи милата ни майчица.“ Слѣдъ това двѣте малолѣтни дѣца поколѣничаха прѣдъ свѣтатa икона и съ извдигнати ръце камъ Всевишниятъ въздушаха: „О, благий Боже, който си создателъ на тварите, чуй нашата слаба молба и повърни здравето на болната ни майка, за да може да ни прегърне съ усмихнато лице въ обятията си.“ Слѣдъ като свършиха сѣрдечната си молба, безъ да са баватъ, върнаха са при болната си майка въ стаята, въ която тя лѣжеше. Болната бѣше близо до стаята, дѣто са молѣха двѣте ѣ малки дѣчица; а дордѣто тие са моляха, тя ги слушаше и благодареше Бога, който ѣ е подарилъ такива дѣчица.

Тя ги пригърна съ усмихнато лице и имъ каза: „Мили мои дѣчица, усѣщамъ са, че ми е сега по-добре. И та-

ка, благодарете на Всевишниятъ, който ви чу молбата.

*Преписани изъ Сборникътъ на
М. Клеоглѣда.*

РУССЕ, на Петковъ-дънь 1874.

НОВИ КНИГИ.

*** Излѣзла е изъ подъ печатъ 9-10 книжка отъ „Периодическото Списание“ на българското книжовно дружество въ Бразила. Единъ екземпляръ е пристигналъ вече по пощата въ градътъ ни, но ние още не сме го видѣле. Спорѣдъ както са научаваме отъ други, и тая книжка сѣдържала довольно полезни нѣща, както и джлги критики върху нѣкои си новонадоденни книги.

*** КРАТКО УЧЕБНО ЗЕМЕОПИСАНИЕ. Часть III, за Европа въ естествено, народоописателно и гражданско отношение, сѣставено отъ К. Смирнова, а преведено отъ 12-то издание отъ В. П. съ пригурка Евр. Турция и русската империя и съ едно наставление какъ да са чертайтъ харти. Съ 4 харти извѣтрѣ, 1 на крайатъ, и други 12 за чертанне. Цѣна ѣ е гр. 6. И тая часть, както и другите двѣ части, са отличава по сичкото си сѣдържанне, щото другъ по-добаръ земеописателенъ учебникъ ние не знаеме да има за нашите училища.

*** БУКВАРЪ по нагледно-гласната метода, сѣставилъ Д. Благоевъ, издава книжарни. на Хр. Г. Дановъ.

*** Теоретическа и практическа числителница отъ Г-на Хр. Г. Данова, издание него, преработена и доджмена отъ предишните издания за улеснение на учениците.

 За третата книжка на „Градинка“ приемателите може вече да са надѣваха и пренадѣваха, безъ да знаятъ причината на забавянieto ѣ. Да имъ обадимъ. Ония, които сѣ прозѣде извѣстието на българската нова печатница въ Виена, знаятъ вече обзалаганието на печатарите. Съ надѣжда ужъ да излѣзе нѣщо по-чисто и по-хубавичко, издателятъ на

„Градинка“ са помами, и ние побързахме да испратимъ материалътъ още преди три мѣсѣца до рѣченната печатница въ Виена съ зарѣка и съ порѣка да са напечата по-скоро; но надѣждите ни и до днесъ оставатъ напразни. Това като е тъй, ние не можехме да разумѣемъ за какво бѣха толкозь похвалби и обѣщания! Тукъ неволно ни хрумна на умътъ народната поговорка: *на прѣхвалени ягоди не ходи съ голѣма кошница.*

ДРЕБУЛИЙ.

Въ сѣрбскиятъ педагогически плантъ „Школа“ прочетохме слѣдующето извѣстие:

„Славянското благодѣтелно дружество Св. Кирилъ и Методий въ Одесса е отворило особно училище, назоващо ПИТОМНИКЪ, за дѣвойки изъ славянските земи, а особенно изъ Сѣрбско и Българско.

Въ това заведение имало по настоящемъ празни мѣста за 15 момичета изъ спомнатите земи; а ако помогнатъ срдѣствата, приематъ са и повече.

Учениците щеле да посѣщаватъ разни училища на мѣстото, но щеле да живѣятъ сѣ на едно мѣсто, като са воспитаватъ подѣ надзирателството на учителките. Тѣзи дѣвойки ще да са приготвятъ за учителки въ отечеството си, било въ основните, било въ срдѣните училища. Освѣнъ другите науки, ще имъ са преподава още български и сѣрбски езици, упражняване въ основните училища, пѣние и гимнастика.

Дружеството са надѣва, че това негово предприятие ще да найде отзивъ и подпорка у сичките български и сѣрбски общества.

Въ това заведение са приематъ такива момичета, които да не бждатъ по-малки отъ 10, нито по-голѣми отъ 15 години.

Не приематъ са само глухи, кжсоглѣди тѣпоумни, и които падатъ отъ вънкашна болѣстъ или немощни отъ каквато и да е прилепчива болѣстъ.

Училището са управлява отъ самото дружество, но подѣ надзирателството на попечителътъ отъ Одескиятъ учебенъ округъ.

Университетътъ въ Загребъ. Седмиятъ день на Октомврий 1874 г. ще бжде значителенъ въ историята на южните славяне; въ този день са е отворилъ въ Загребъ уневерситетътъ, а това е първо едничко училище отъ този рѣдъ на сичкиятъ славянски югъ.

Отличниятъ день на тая първа година са е поздравилъ отъ много славянски мѣста, както и изъ Сѣрбско.

Само ние българете не знаемъ дѣщо става и какво са работи у нашите братия славяне, нито пакъ са грижиме да имъ честитимъ кое и да е похвално дѣло!

Умни изрѣчения.

Лѣнността. Единъ писателъ казва: „Лѣнността е джщера на безумието, сестра на лукавството и майка на злочестието; който испадне въ това губително навикновение, той не може вече да са надѣва за успѣхъ въ която и да е наука, нито пакъ да бжде полезенъ или отличенъ въ обществениятъ животъ.“

— Еденъ мъдрецъ е казалъ: „има три леснини, съ които можешъ да са отървешъ отъ единъ лжливъ приятелъ: първо като му обадишъ грѣшките; второ като поискашъ отъ него помощъ; третѣо като му дадешъ пари назаемъ или като му направишъ нѣкое добро.

— Недѣй са изгабосва да си приказващъ тайнитѣ на приятелъ, защото слѣдъ време той може да ти стане неприятелъ.

— Да са боишъ повече отъ мируването на лошиятъ човѣкъ, а не отъ гнѣвътъ на добриятъ.

— Съ завистливиятъ да са не прѣпирашъ, нито да са омразивашъ съ ози човѣкъ, комуто сичката работа е да завижда на другите и да хули сичко съ клеветене.